

รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ในจังหวัดนนทบุรี

Model of a Learning City for the Development of the Elderly in Nonthaburi Province

ณรงค์ กางถัน¹ วิจิตรา ศรีสอน²

Narong Kangtan, Wijittra Srisorn

Received: June 7, 2022 Revised: June 19, 2022 Accepted: October 11, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ 1. กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อศึกษารูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี และ 3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจาก ผู้ให้ข้อมูลหลัก เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนและผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้น 25 คน วิเคราะห์ด้วยการตีความสร้างข้อสรุป ผลการศึกษาพบว่า

1) กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบนั้นที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่สังคมฐานความรู้ที่ส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในการพัฒนา

¹รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program (Politics and Government) College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s63463825022@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: wijittra.sr@ssru.ac.th

คน ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยและสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

2) รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีพบว่าควรส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งภายในระบบ ภายนอกระบบ ตามหลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ กระบวนการเรียนรู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เหมาะสมกับชุมชนและผู้เรียนและต้องไม่มีข้อจำกัดในการศึกษาของผู้เรียน สามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้ และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชนและสังคมได้

3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีพบว่า ควรกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุอย่างชัดเจน ควรพัฒนาพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ซึ่งควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนานั้นควรมีการพัฒนาความเป็นเมืองรอบ ๆ จังหวัดนนทบุรีเนื่องจากส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และควรศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ (Keywords): เมืองแห่งการเรียนรู้, การพัฒนาผู้สูงอายุ, รูปแบบพัฒนา

Abstract

The main objectives of this study are: 1. The process of learning management for the development of the elderly in Nonthaburi Province, 2 to study the model of a learning city for the development of the elderly in Nonthaburi Province; and 3. to provide recommendations for the development of a learning city for the development of the elderly in Nonthaburi Province use a qualitative research model. Data were collected from key informants, consisting of 3 main groups: government agencies private agencies and community leaders, totaling 25 people

analyze by interpretation to draw conclusions The results of the study found that. The results of the study found that

1) The process of learning management for the development of the elderly in Nonthaburi Province found that. The learning management process in that system focuses on human development. has been developed to have knowledge ready to face change and stepping into a knowledge-based society that results in comprehensive education management in human development. This is the foundation of the country's development, suitable for all ages and can be learned in every situation.

2). The model of the learning city for the development of the elderly in Nonthaburi Province found that learning should be promoted both within the system and outside the system according to the principle of equality. Participation in Responsibilities learning process, diversity, flexibility, integration, decentralization for the greatest benefit to the people through a variety of activities Appropriate to the community and learners and there must be no restrictions on the education of the learners. can choose the method of study that is suitable for himself and can apply knowledge to professional development improve the quality of life and develop communities and society

3). A study of the learning city for the development of the elderly in Nonthaburi province found that should set goals to clearly improve the quality of the elderly should develop different curricula suitable for improving the quality of life Involve the elderly in organizing the learning process in a systematic way and the elderly participated in the activities to create an understanding of health care which should organize learning activities from various educational institutions and from other agencies related In the development, urbanization should be developed around Nonthaburi Province as it affects the development of the area to become a learning city suitable for the elderly. And should study the impact of the corona virus

(Covid-19) outbreak that affects the development of the area to become a learning city suitable for the elderly.

Keywords: Learning City, Elderly Development, The Model development

บทนำ (Introduction)

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ที่สำคัญของการเรียนรู้ โดยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องของสาระการเรียนรู้ วิธีการ และเครื่องมือ รวมถึงรูปแบบสถาบัน ตามการเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี ซึ่งในแต่ละยุคสมัยความต้องการของเศรษฐกิจและ สังคมก็จะแตกต่างกันไป (WEI Mingqin, SUN Jing, SHI Yuanping, 2015) ในช่วงก่อนเกิดการ ปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ระบบการศึกษาถือเป็นระบบหลักของวัฒนธรรมการเรียนรู้ใน สังคมทั่วโลก กระบวนการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนใน สถาบันการศึกษาเพื่อผลิตซ้ำในรูปแบบสังคมอุตสาหกรรม ต่อมาเมื่อต้นศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ใน ระบบการศึกษาถูกตั้งคำถามว่าสามารถตอบโจทย์ผู้เรียนและสร้างการเรียนรู้ให้แก่มนุษย์ได้เต็ม ประสิทธิภาพหรือไม่ จากปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ในระบบการศึกษาที่ตีชนวน กับการพัฒนาเทคโนโลยี การปฏิวัติดิจิทัลการกลายเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ประชากรส่งผลให้กระบวนทัศน์การเรียนรู้เปลี่ยนจากการเรียนรู้ในระบบการศึกษา ขยับออกมาสู่ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้แบบเปิดที่ไม่ถูกจำกัดอยู่แค่ในระบบการศึกษาอีกต่อไปซึ่ง สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโกโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยรัฐบาล ท้องถิ่นพัฒนากลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรมในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ตามประกาศหลักการแห่ง สิ่งแวดล้อมและแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เพื่อเรียกร้องให้ประชาชาติต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลง วิธีการพัฒนาในทุกมิติ โดยไม่สร้างเงื่อนไขต่อคนในรุ่นอนาคต โดยการนำเป้าหมายที่ 4 ซึ่งเน้นการ จัดการศึกษาอย่างครอบคลุมเท่าเทียมและมีคุณภาพ ส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ ทุกคนและเป้าหมายที่ 11 ที่มุ่งพัฒนาเมืองและถิ่นฐานให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย มีการ ช่วยเหลือเกื้อหนุนซึ่งกันและกันสู่ความยั่งยืนเข้ามาพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่ง หมายถึงเมืองที่มีการใช้ทรัพยากรในทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ สำหรับประชาชนทุกคนและทุกระดับ โดยมีการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้

เกิดการเรียนรู้ มีการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิตคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่พื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา และจากผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเข้าสู่สังคมสูงอายุกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ไทยในระยะยาว ทั้งประเด็นงบประมาณ เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม ด้าน งบประมาณของภาครัฐ ปัจจุบันภาครัฐใช้งบประมาณดูแลผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก ทั้งงบประมาณ สำหรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และงบประมาณด้านสุขภาพโดยมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี ตาม สัดส่วนของผู้สูงอายุ ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้าน สุขภาพต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นซึ่งประเด็นสำคัญนี้ถึงแม้ว่าประเทศไทยยัง ไม่มีการพัฒนาชุมชนหรือเมืองให้เป็นเมืองแห่งเรียนรู้ในด้านของการพัฒนาผู้สูงอายุที่ชัดเจนมากนัก แต่จากการศึกษาบริบทและนโยบายต่าง ๆ ข้างต้นตลอดจนการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคเอกชน ต่าง ๆ และภาคประชาชนในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงในชุมชนหรือในเมืองที่มีการศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษา รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัด นนทบุรี ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและสนองตอบต่อความ ต้องการในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับสังคมสูงวัยของ ประเทศไทยอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษารูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัด นนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้นำหลักประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 10 คน 2) หน่วยงานเอกชน จำนวน 5 คน และ 3) ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนและผู้นำชุมชน

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย และได้ค่าความเที่ยงตรงพบว่า ค่ารวมค่าดัชนีสอดคล้องของเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 0.84

การเก็บและรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ในเรื่องที่ต้องการศึกษา ขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพ ตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำผลการสัมภาษณ์มาสรุปให้ครบถ้วนถูกต้องตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ รวมทั้งข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ที่ตั้งไว้หากพบขาดประเด็นหรือไม่ชัดเจนประเด็นไหนต้องลงไปสัมภาษณ์อีกจนกว่าได้ประเด็นและผลการศึกษาที่ครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ด้วยการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ เมื่อผู้วิจัยได้เห็นหรือสังเกตหลาย ๆ เหตุการณ์แล้วทำการสรุป และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการสัมภาษณ์รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

1.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบนั้นที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่สังคมฐานความรู้ส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในการพัฒนาคนซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศเหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย และสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

1.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้นอกระบบ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้นอกระบบนั้น การจัดการศึกษาตามหลักการการศึกษานอกระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบเหมาะสมกับชุมชนและผู้เรียนและต้องไม่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการศึกษาของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้ และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชนและสังคมได้

2. รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

1. หลักการและองค์ประกอบของเมืองแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายการพัฒนาสรุปได้ว่าหลักการและองค์ประกอบของเมืองแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายการพัฒนาคือชุมชน เมืองที่มีกิจกรรมสนับสนุนทางด้านการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการส่งเสริมความรู้ สร้างความรู้จากประสบการณ์การทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระดับบุคคล กลุ่ม องค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับเปลี่ยนชุมชน เมืองไปสู่ทิศทางที่ต้องการ โดยอาศัยกระบวนการที่เกิดจากพัฒนาด้านความรู้ด้านการเรียนรู้ ด้านองค์การด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากฐานคิดของชุมชน

2. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1 มีรูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สรุปได้ว่ารูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เป็นการสร้างเครือข่ายภาคีเครือข่ายซึ่งอาจเป็นกลุ่มคน องค์กร ชุมชน หน่วยงาน ที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เท่าเทียมและมีอิสระต่อกัน ในรูปแบบโยงใยเชื่อมโยงกันในการทำ

กิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยเกื้อกูล มีรูปแบบการดำเนินงานเชิงกลไกเพื่อภารกิจไปสู่เป้าหมายและแผนงานเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

2.2 รูปแบบเครือข่ายในการดำเนินงาน พบว่ามีรูปแบบเครือข่ายในการดำเนินงานนั้น ต้องมีการเชื่อมโยงกลุ่มของตนเองหรือกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน ซึ่งต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ผลประโยชน์อะไรร่วมกันหรือมีความสนใจอะไรที่เป็นพื้นฐานเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีการเกื้อหนุนพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย และสมาชิกต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ซึ่งการที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน

2.3 รูปแบบการรวมตัวของเครือข่าย มีรูปแบบการรวมตัวของเครือข่ายมีรูปแบบสำคัญคือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่าย การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงใยการทำงานของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรหลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีกลุ่มสมาชิกของตนเอง ที่มีความคิด มีปัญหา มีความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกันหรือคล้ายกัน เป็นรูปแบบของการประสานงานกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน โดยการติดต่ออาจทำได้ทั้งที่ผ่านศูนย์กลางแม่ข่ายหรือแกนนำ หรืออาจจะไม่มีแม่ข่ายหรือแกนนำแต่จะทำการติดต่อโดยตรงระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะมีการจัดรูปแบบหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ โดยที่อาจมีรูปแบบการรวมตัวแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจ ตามความจำเป็นหรือเป็นโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์ชัดเจน

2.4 ลักษณะการรวมตัวของเครือข่าย มีลักษณะการรวมตัวของเครือข่าย นั้นมีลักษณะมีความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ เท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะ พูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

3.1 ปัจจัยภายในชุมชน องค์กร หรือเมือง พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัจจัยภายในชุมชน องค์กรหรือเมือง กล่าวคือ ความสำเร็จเกิดจากการมีความร่วมมือของคนในชุมชน คนพร้อมที่จะเรียนรู้ มีผู้นำที่ดีที่ส่งเสริมศักยภาพของชุมชน และที่ตั้งเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี ความต้องการในการพัฒนา ความพร้อมในการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบมี “พื้นที่” สำหรับการเรียนรู้นอกกระบบโรงเรียนที่สามารถทำให้ “ทุกคน” ในสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้การสร้างบรรยากาศให้คนเรียนรู้ได้เอง และประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและการรวมกลุ่มทางสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจและความรู้เรื่องทางวัฒนธรรม การพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.2 ปัจจัยภายนอกชุมชน องค์กรหรือเมือง พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัจจัยภายนอกชุมชน องค์กรหรือเมืองกล่าวได้ว่าการพัฒนานั้นจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาซึ่งการพัฒนาต้องเหมาะสมกับทิศทางการพัฒนาสังคม รองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เข้ามากระทบจากปัจจัยต่าง ๆ รวมไปถึงบริบทในการพัฒนาเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับชุมชนที่มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับมาชิก โดยอาศัยการสร้างการมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกันเป็นทีม หรือเครือข่ายความร่วมมือต่าง ๆ ในการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทำให้กลายเป็นพลังร่วมในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

ในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีมีข้อเสนอแนะในการพัฒนา กล่าวคือ การพัฒนานั้นต้องสนับสนุนทางด้านการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการส่งเสริมความรู้ สร้างความรู้จากประสบการณ์การทำงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งระดับบุคคล กลุ่ม องค์การอย่างต่อเนื่อง พัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเอง โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับวัย และการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลวิเคราะห์แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุทั้งในประเทศและต่างประเทศสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาเสนอแนวทางสำหรับพัฒนาเมืองหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้สำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ในระบบนั้นที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่สังคมฐานความรู้ส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยและสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำดี จันทะเกษ (2554) พบว่ารูปแบบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น ต้องทำการศึกษาริบทความต้องการและความจำเป็นของสังคม ซึ่งการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม บูรณาการทุกขั้นตอนในการบริหารหลักสูตรทั้งนี้เพื่อมุ่งเป้าหมายไปสู่การพัฒนาทุกระดับกลุ่มช่วงอายุที่ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดในอนาคต กระบวนการจัดการเรียนรู้นอกระบบ พบว่าการจัดการศึกษาตามหลักการการศึกษานอกระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ กระบวนการเรียนรู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบเหมาะสมกับชุมชนและผู้เรียนและต้องไม่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาธิปัตย์ กุลดี (2561) พบว่าการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการพึ่งตนของผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงรายประกอบด้วยหลักการวัตถุประสงค์ และกิจกรรมได้แก่กิจกรรมการสร้างตระหนักรู้ในตน กิจกรรมเติมเต็มคุณค่าในตนเอง และกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยหลักการพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงการมีความรู้ด้านสุขภาพและโภชนาการ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัยมีความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

2. รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีมีรูปแบบที่สำคัญได้แก่

2.1. หลักการและองค์ประกอบของเมืองแห่งการเรียนรู้ พบว่าหลักการและองค์ประกอบของเมืองแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายการพัฒนาคือชุมชน จำเป็นต้องสร้างกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เพื่อปรับเปลี่ยนชุมชน เมืองไปสู่ทิศทางที่ต้องการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธร เลิศสุริยะกุล (2557) พบว่านำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา การจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถด้าน ICT โดยการจัดหาอุปกรณ์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการและบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท เช่น หนังสือ แบบเรียน ชุดการเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนผู้รับบริการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียน

2.2. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1) มีรูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่ารูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการสร้างเครือข่ายภาคีเครือข่ายซึ่งอาจเป็นกลุ่มคน องค์กร ชุมชน หน่วยงาน ที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เท่าเทียมและมีอิสระต่อกันเพื่อภารกิจไปสู่เป้าหมายและแผนงานเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ นาคคง (2559) พบว่าปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ความมุ่งมั่นในการดำเนินการ ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น เมืองแห่งการเรียนรู้ในต่างประเทศส่วนใหญ่มีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างกว้างขวาง

2) รูปแบบเครือข่ายในการดำเนินงาน พบว่ารูปแบบเครือข่ายในการดำเนินงานนั้น ต้องมีการการร่วมกันสื่อสารข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ และเกิดการมีส่วนร่วมในการร่วมมืออย่างสมัครใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจจากความต้องการที่เป็นพื้นฐานเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ตระหว่งกัน มีการเกื้อหนุนพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่ายและสมาชิกต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ซึ่งการที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอานันท์ อุเทนสุด (2558) พบว่าการสร้างความท้าทายจากปัญหา การเผชิญหน้ากับปัญหาความท้าทาย การพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การแก้ไขจุดอ่อนพัฒนาจุดแข็ง การสร้างปัจจัยแห่งความสำเร็จ การกระทำสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม และการสร้างแนวปฏิบัติที่ดี นอกจากนี้ยังพบว่าการ

พัฒนานั้นหากต้องการสร้างปัจจัยแห่งความสำเร็จให้เกิดขึ้นต้องมีปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสามัคคีในการพัฒนาร่วมกัน

3) รูปแบบการรวมตัวของเครือข่าย พบว่า มีรูปแบบสำคัญคือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่าย การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงโยการทำงานของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรหลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีกลุ่มสมาชิกของตนเอง ที่มีความคิด มีปัญหา มีความต้องการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเหมือนกันหรือคล้ายกัน เป็นรูปแบบของการประสานงานกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือกันมีรูปแบบการรวมตัวแบบหลวม ๆ เฉพาะกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลธร เลิศสุริยะกุล (2557) พบว่า การมีส่วนร่วมกับชุมชนนั้นต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในชุมชน และสร้างความไว้วางใจให้กับภาคีเครือข่ายในชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในชุมชน มาใช้ให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด และต้องดูแลทรัพยากรเหล่านั้นไม่ให้เกิดความเสียหาย

4) ลักษณะการรวมตัวของเครือข่าย พบว่าลักษณะการรวมตัวของเครือข่าย นั้นมีลักษณะมีความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ เท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำดี จันทะเกษ (2554) พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ให้ประสบผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องตระหนักและทำความเข้าใจรวมทั้งการให้ความรู้โดยการอบรมปฏิบัติการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีเป็นระยะ

2.3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จพบว่าปัจจัยภายในชุมชนองค์กรหรือเมืองพบว่าชุมชนมีความเข้มแข็งในด้านของการจัดการความรู้ในชุมชน สร้างความเข้มแข็งด้วยตนเองจากภายในเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องและพัฒนาชุมชนสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกวลี เชียรวิชัย (2560) พบว่า บทบาทพยาบาลผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน มีปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสม ด้วยการประยุกต์และพัฒนามาบทบาทการดูแลการพยาบาลให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ดึงศักยภาพชุมชนออกมาช่วยในการพัฒนาเสริมจุดแข็งที่ชุมชนมีจากภายในมาพัฒนาต่อยอดในการพัฒนาชุมชนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ปัจจัยภายนอกชุมชนองค์กร หรือเมือง กล่าวได้ว่าการพัฒนานั้นจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาและการพัฒนานั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

ให้กับสมาชิก โดยอาศัยการสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย ศรีสุชาติ และคณะ (2558) พบว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างของแรงงานส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณ การทำงานต่อหรือการออกจากงาน ทั้งนี้ในการพัฒนาแรงงานวัยเกษียณนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การดัดศักยภาพที่มีความชำนาญเฉพาะด้านของวัยเกษียณออกมาพัฒนาชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจกับคนในชุมชน โดยคนในชุมชนร่วมกันพัฒนารูปแบบการพัฒนาาร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี สามารถนำเสนอรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้

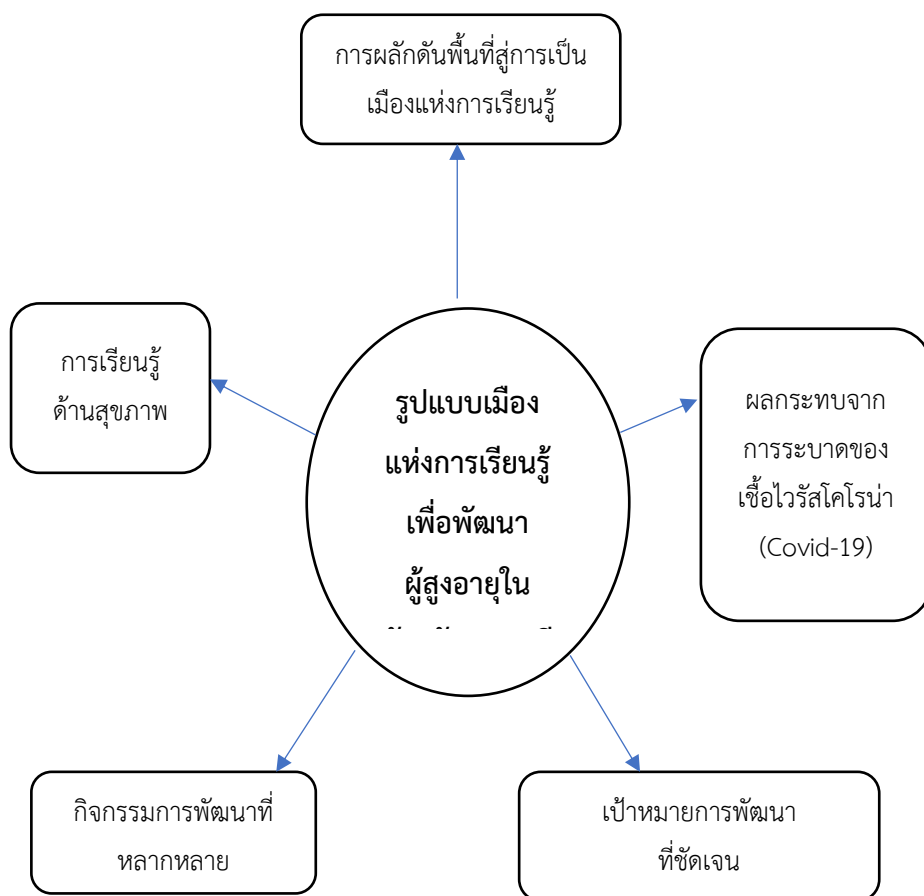
1. เมืองแห่งการเรียนรู้มีเป้าหมายการพัฒนาคือเพื่อปรับเปลี่ยนชุมชน เมืองไปสู่ทิศทางที่ต้องการ โดยอาศัยกระบวนการที่เกิดจากพัฒนาด้านความรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านองค์การ ด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากฐานคิดของชุมชน

2. กระบวนการจัดการการเรียนรู้ พบว่ามุ่งเน้นการพัฒนาคนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่สังคมฐานความรู้ส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมในการพัฒนาคนซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศเหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย และสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ และมุ่งเน้นไปที่การจัดการศึกษาตามหลักการการศึกษานอกระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ กระบวนการเรียนรู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษานอกระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาไปสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยความสำเร็จเกิดจากการมีความร่วมมือของคนในชุมชน คนพร้อมที่จะเรียนรู้ มีผู้นำที่ดีที่ส่งเสริมศักยภาพของชุมชน และที่ตรงเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี ความต้องการในการพัฒนาและการพัฒนานั้นจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาซึ่งการพัฒนาต้องเหมาะสมกับทิศทางการพัฒนาสังคมรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เข้ามากระทบจากปัจจัยต่าง ๆ รวมไปถึงบริบทในการพัฒนา

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

ผลการศึกษาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีสามารถนำเสนอองค์ความรู้รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี สามารถอธิบายได้ดังภาพประกอบนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

จากผลการศึกษาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีสามารถนำเสนอองค์ความรู้รูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีนั้น แนวทางในการพัฒนาประกอบด้วยประเด็นสำคัญกล่าวคือ การพัฒนาพื้นที่ให้เพื่อให้เกิดการผลักดันพื้นที่สู่

การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่การพัฒนาเมืองผู้สูงอายุในด้านการสร้างมาตรการหรือแนวทางการพัฒนาผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทั้งนี้ต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนกำหนดกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ที่มีความหลากหลาย และส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาพให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่เป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในพื้นที่มีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุหลากหลายแต่ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และในพื้นที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งนับวันจะเลือนหายไปกับความเจริญเติบโตของเมือง
2. นำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาเชิงพื้นที่และประยุกต์ใช้กับพื้นที่จังหวัดอื่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และต่อยอดสู่การพัฒนาที่เหมาะสมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การสร้างรูปแบบเมืองแห่งการเรียนรู้นั้น ต้องมีการส่งเสริมการสร้างรายได้และการมีงานทำในผู้สูงอายุ โดยกำหนดลักษณะประเภทงานและอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมควบคู่กับการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ทั้งด้านวิชาการและการใช้สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อการประกอบอาชีพและการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง
2. การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุที่เป็นคลังสมองของชาติทั้งภาครัฐและเอกชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธร เลิศสุริยะกุล. (2557). การศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู กศน. ตำบล เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา. รายงานการวิจัยหลักสูตรพัฒนานักบริหารการศึกษาระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
- เกวลี เขียววิชัย. (2560). บทบาทพยาบาลผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน. *วารสารกองการพยาบาล*, 46(3), 192-211.
- ครรชิต พุทธิโกษา. (2554). คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- คำดี จันทะเกษ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนการศึกษา) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุฑาธิบดี กุลดี. (2561). รูปแบบการส่งเสริมการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย. สักทอง : *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 24(3), 130-142.
- มิ่งขวัญ คงเจริญ. (2553). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรารณณ์ นาคคง. (2559). แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร. (ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ศรีสุชาติและคณะ. (2558). การขยายอายุการทำงานในภาคเอกชนที่เป็นแรงงานในระบบในภาคอุตสาหกรรมขายส่ง ขายปลีก ภาคอุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร. แผนงานสร้างและจัดการความรู้เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนา สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อานันท์ อุเทนสุด. (2558). การพัฒนารูปแบบกระบวนการการเรียนรู้ตลอดชีวิตในองค์กรธุรกิจเอกชนเพื่อการเป็นองค์กรสุขภาวะ. (ปริญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WEI Mingqin, SUN Jing, SHI Yuanping. (2015). Learning cities in East Asia: Japan, the Republic of Korea and China. **International Review of Education**. 59(4), 443-468.

